

МОДЕЛИ НА МЕДИАЦИЯ В ЕС – актуален статус и следващи стъпки

Севдалина Александрова,

Център за разрешаване на спорове, 2 ноември 2016г.,

www.bgmediation.com

Как се постигат резултати с медиацията в ЕС?

Мерките, които дават и не дават резултати

- Информирание за медиацията
- Задължителна медиация
- Финансови стимули и санкции
- Изпълнение
- Задължителна информационна среща – модела на Великобритания
- Задължителна първа среща по медиация – модела на Италия
- Следващи стъпки – препоръки от ЕК

Източници:

Доклад за оценката и прилагането на директива за медиацията 2008/52/ЕО – от октомври 2013г., актуализирано март 2016г., поръчан от Европейската комисия

Доклад на Комисията до Европейския Парламент, Съвета и Европейския Икономически и Социален Комитет COM(2016) 542 final относно прилагането на Директива 2008/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на медиацията по гражданскоправни и търговскоправни въпроси

Информирание за медиацията

- **Информационни срещи**

- По инициатива на съдията (Чехия), или във връзка с конкретни спорове, напр. семейни (Литва, Люксембург и Англия и Уелс).
- По разпореждане на съдията (Ирландия, Чехия).

- **Изискване страните да посочват**

в молбите до съда дали е направен опит за медиация или причини, които пречат

- **Изискване адвокатите да информират**

клиентите си за възможността да използват медиация

- **Участие на адвокати в медиация**

- Медиаторът може да е длъжен да насочи страните да се съветват с адвокат при сложни правни въпроси - Австрия,
- При съдебна медиация участието на адвокат е задължително (ако е задължително и в съдебното производство) - Франция,
- Участието на адвокати е задължително - Италия.

Inform & Explain

Задължителна медиация

- **Задължителна медиация**

- При множество видове спорове – Италия
- При родителски права и режим на виждане – Унгария, Хърватска
- При договор за чиракуване – Австрия

- **Специална уредба за семейна медиация**

- Задължително отнасяне на семейни случаи, ако има дете – Хърватска
- Съдът е длъжен да проведе информационна сесия със страните, които са длъжни да присъстват – Люксембург
- Задължителна съдебна медиация за родителски права и издръжка, споразумение със силата на съдебна спогодба – Финландия.

Финансови стимули

- В 13 държави членки в ЕС
- **Намаляване или пълно възстановяване на таксите и разноските за съдебни производства** - при споразумение чрез медиация по време на спряно съдебно производство.
В Словакия - 30, 50 или 90 % от съдебните такси, в зависимост от етапа.
- **Правна помощ**
 - В Германия - винаги за съдебна медиация, ограничена при извънсъдебна медиация.
 - В Словения - само за съдебна медиация.
 - В Люксембург - за съдебна медиация и семейна медиация, провеждани от сертифициран медиатор.
 - В Италия - за задължителната медиация.

Санкции

- В 5 държави членки
- Санкции за **неизпълнение** на споразумение, постигнато в медиация - Унгария.
- Санкции за **необоснован отказ** да се обмисли медиация - Ирландия.
- Санкции за отхвърляне на **предложение за споразумение от медиатора** със същите условия като съдебното решение – дори да е спечелила съдебното производство, на отхвърлилата страна не ѝ се възстановят разноски - Италия.
- Санкции при неползване на задължителна медиация
 - Съдът може да задължи страна, която се е съгласила на медиация, но **не е участвала** без основания, да заплати **съдебните разноски**, независимо от изхода на делото - Полша
 - Съдът може да осъди страна, която без основание **отхвърля** насочването на случая за извънсъдебна медиация, да плати всички или част от съдебните разноски на ответната страна - в Словения.
- Санкциите не са масова и подкрепяна мярка.

Изпълнение на споразумението

- За подаването на молба за придаване на изпълнителна сила на споразумението **не се изисква изрично съгласието на всички страни** по спора - Белгия, Чешката република, Унгария, Италия, Гърция и Словакия – *добра практика*.
- **С подписването на споразумението страните дават съгласието си** за искане на одобрението на съда за придаване на изпълнителна сила на споразумението – Полша.
- Изключения от общата изпълняемост на споразуменията – при противоречие с обществения ред или с интересите на децата при семейни спорове.

Задължителна информационна среща (Mediation Information and Assessment Meeting) – Великобритания

- **Изискване по Закона за децата и семействата** от 2014г., чл. 10(1) – преди подаване на определени иски.
- Предоставя информация за медиацията, медиаторът **преценява** дали медиацията е подходяща и дали няма **домашно насилие или риск** за увреждане на дете от някоя от страните по иска.
- Провежда се от сертифициран медиатор
- Кратка среща (45 мин. до 1 час), в срок 15 дни от свързването с медиатора
- Заедно с двете страни или поотделно - в практиката повечето случаи са поотделно.

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

- *Домашно насилие,*
- *Съобщения за защитата на дете,*
- *Спешност поради риск за живота, свободата или физическата неприкосновеност на ищеца, или за извеждането на дете от страната,*
- *Предишно участие в информационна среща или медиация по същия случай,*
- *Ищецът се е свързал с всички медиатори до 15 мили от дома му /или с минимум 3/ и те не могат да поемат случая в идните 15 дни,*
- *По преценка на медиатора – ако медиацията не е подходяща, напр. защото никой от ответниците не желае да присъства, или ответниците не са се явили без уважителна причина, или по друга причина.*
- **Невалидно претендиране на изключение** – съдът може да насочи страните отново към информационна среща, вкл. да отложи заседанието, както и да продължи със съдебния процес.

Практика и резултати от задължителната информационна среща във Великобритания

- 4,000 MIAMs – първите три месеца на 2016г. от 18,000 семейни иска - около **22%**. – източник National Family Mediation.
- Защо останалите не отиват на медиация?
 - не са запознати със задължението си,
 - достъпът им до правна помощ за тези срещи е силно ограничен, (задължителните срещите са въведени, за да се компенсира силното орязване на правната помощ),
 - липсата на адекватна правна защита кара хората да се чувстват несигурни.
- National Family Mediation вярват, че *“Е необходима повече държавна подкрепа за **информирание, образование и популяризиране** на факта, че тези срещи са задължителни, за да се осигури прилагането на закона и осигуряването на реален достъп до повече медиации.”*

180000 медиации за една година! – Италианския модел

- Задължителна първоначална среща по медиация, при определени видове спорове (до септември 2017)

- Номинална такса за медиация (40 евро на страна за първоначалната среща)

- Санкции при неявяване на първоначалната среща

- Няма задължения за допълнително плащане, освен ако страните не продължат медиацията

- Няма санкции за прекратяване на медиацията от едната страна при първоначалната среща

- Съдиите могат да задължават страните за медиация при висящи спорове

- Има данъчни/икономически облаги за страните

Как се случва това? - ЧЛЕН 5 от Италианския Закон за медиацията

- 1-б. Тези, които възнамеряват да заведат иск пред съд по спор, свързан със съсобственост, недвижим имот, делба, наследство, семейни договорености, наем, депозиране за отговорно пазене, търговски наем, лекарска грешка, клевета чрез пресата или по друг публичен начин, застраховки, банкови и финансови договори,
- са длъжни преди да заведат иск за започване на съдебен процес и със съдействието на адвокат, да участват в процедурата по медиация, предвидена в този акт....
- Опитът за провеждане на медиация е предпоставка за започване на съдебно производство. Тези разпоредби ще действат за период от четири години от датата на влизането им в сила. Неизпълнението на тази предпоставка трябва да бъде повдигнато от ответника, или от съдията служебно, не по-късно от момента на първото съдебно заседание, като се наказва с глоба ... [НОВИ СЛУЧАИ]

Как се случва това? - ЧЛЕН 5 от Италианския Закон за медиацията

- 2... Съдия, дори в апелативните съдилища, може да прецени естеството на спора, етапа на процеса и поведението на страните, и може да разпореди на страните да направят опит за медиация ... [ВИСЯЩИ СПОРОВЕ]
- 2-б. Когато медиацията е предпоставка за съдебно производство, тя се счита за изпълнена и когато първоначалната среща с медиатора завърши без споразумение.
[ЛЕСНА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ИЗЛИЗАНИЕ]

Кои и колко случаи са предмет на задължителна медиация?

Спорове, свързани със ... съсобственост, недвижим имот, делба, наследство, семейни договорености, наем, депозирание за отговорно пазене, търговски наем, лекарска грешка, клевета чрез пресата или по друг публичен начин, застраховки, банкови и финансови договори ...

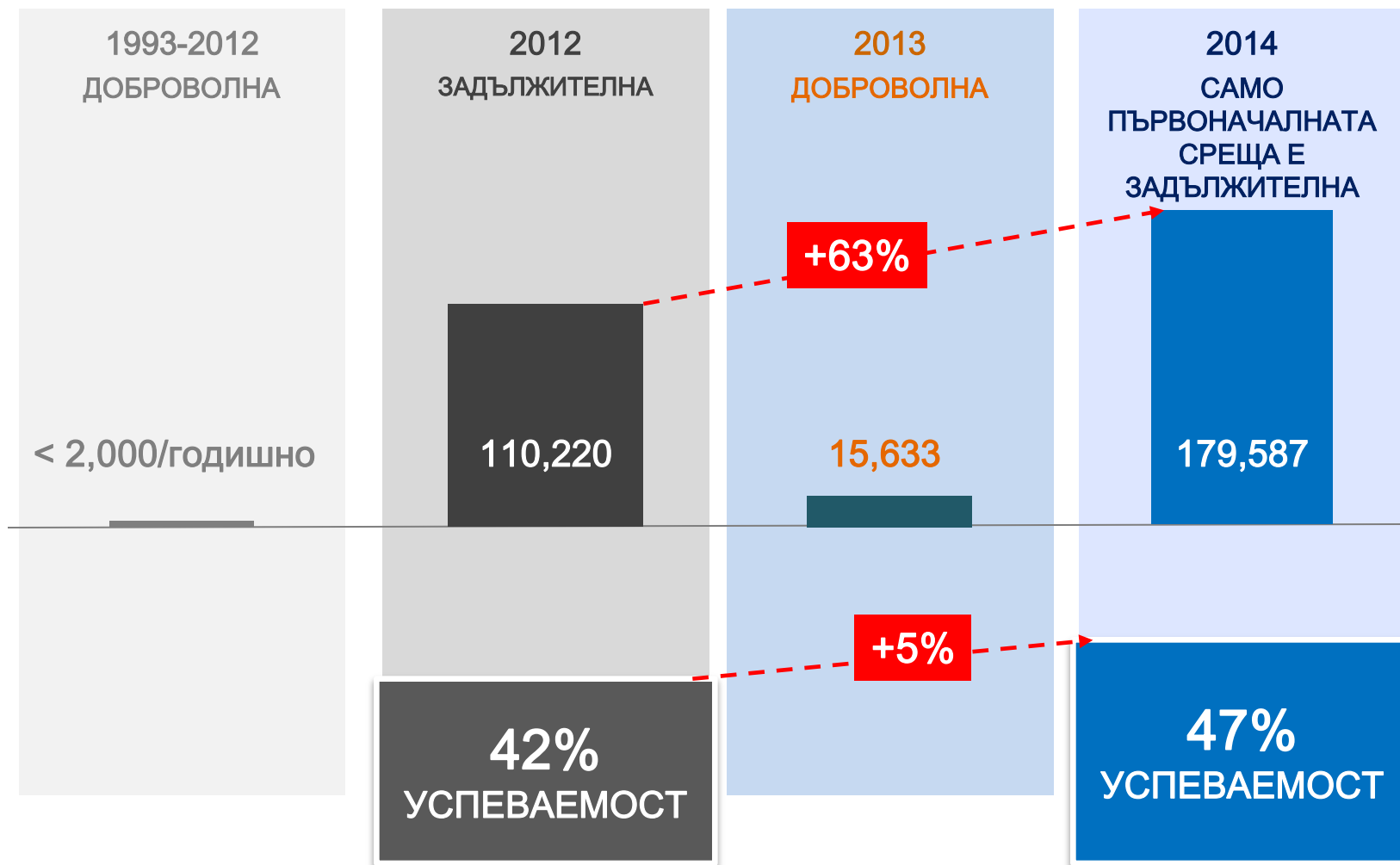
СЛУЧАИ, ПОДЛЕЖАЩИ НА МЕДИАЦИЯ
200,000

СРЕЩУ

2,800,000
ОБЩ БРОЙ СЛУЧАИ В СЪДИЛИЩАТА
(2014)

8%

Резултатите в ИТАЛИЯ

Ефектът на медиацията върху нови съдебни спорове

Източник: Отдел Статистика – Министерство на правосъдието на Италия, 2015

Предложения на ЕК за следващи мерки за медиацията, септември 2016 г.

- Увеличаване на усилията на държавите-членки за **популяризиране** на медиацията
- Увеличаване на приканването към медиация от **съдилищата**
- Най-добри практики

Най-добри практики, предложени от ЕК

Посочване дали е
направен опит за
медиация

Задължителни
информационни
срещи в съдебното
производство

Финансови стимули:
↙ съдебни такси,
правна помощ ↗

Осигуряване на
изпълняемост, без
да е необходимо
съгласието на
всички страни

Заклучение

Как да приложим това в България?

- Съдилищата са в процес на увеличаване на препращанията
- Въвеждането на евентуална задължителност е важно да бъде обвързано с активна информационна и образователна кампания
- От ключово значение са и финансовите стимули – по-късно внасяне на такси или възстановяване при споразумение.